

Sygn. akt IV Ka 64/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący:

SSO Waldemar Majka (spr.)

Sędziowie:

SSO Mariusz Górski

SSO Agnieszka Połyniak

Protokolant:

Ewa Ślemp

przy udziale Julity Podlewskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej,

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2018 roku

sprawy U. M.

córki J. i Z. z domu C.

urodzonej (...) w T.

oskarżonej z art. 177 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych K. Ś., A. B., A. B. (1) i A. B. (2)

od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 27 października 2017 r. sygnatura akt II K 23/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1. w punkcie I jego dyspozycji eliminuje sformułowanie: „z tym iż przyjmuje, że stopień przyczynienia się pokrzywdzonego J. B. do zaistnienia wypadku był znaczny”;**
- 2. w punkcie IV jego dyspozycji nadto zasądza od oskarżonej na rzecz małoletnich oskarżycieli posiłkowych A. B., A. B. (1) oraz A. B. (2) po 1476 (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć) złotych – płatne do rąk przedstawicielki ustawowej K. Ś. – tytułem kosztów udziału pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem I instancji;**

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonej U. M. na rzecz oskarżycieli posiłkowych K. Ś. oraz małoletnich A.B., A. B. (1) i A. B. (2) po 420 złotych, płatne w wypadku małoletnich oskarżycieli posiłkowych do rąk matki K. Ś. - tytułem udziału pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych w postępowaniu odwoławczym;

IV. zasądza od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe związane z postępowaniem odwoławczym, w tym wymierza 120 złotych opłaty za to postępowanie.

Sygnatura akt IV Ka 64/18

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich wniósł do Sądu Rejonowego w Kłodzku akt oskarżenia przeciwko U. M. oskarżając ją o to, że:

w dniu 15 czerwca 2013 roku w P. woj, (...) kierując samochodem osobowym marki H. (...) nr rej (...) podczas wyjeżdżania z ulicy (...) na skrzyżowaniu z ulicą (...) z zamiarem wykonania manewru skrętu w lewo nieumyślnie naruszyła zasady w ruchu drogowym w ten sposób, że nie zachowała szczególnej ostrożności polegającej na prowadzeniu uważnej obserwacji drogi przez co, pomimo że miała taką możliwość nie zorientowała się, że w jej kierunku jedzie kierujący motocyklem H. (...) nr rej (...) J. B. i nie ustąpiła wymienionemu pierwszeństwa przejazdu, zajęła mu drogę i doprowadziła do zderzenia pojazdów, do czego przyczynił się pokrzywdzony prowadząc motocykl z nadmierną prędkością w następstwie czego J. B. doznał obrażeń ciała w postaci zerwania łączności czaszki z kręgosłupem, licznych złamań żeber, rozerwania stawu barkowego lewego, złamania mostka, złamania kości kończyny dolnej lewej, stłuczenia kości kończyny dolnej lewej, stłuczenia i rozerwania płuca lewego, pęknięcia wątroby, krwawienia do jam ciała, które spowodowały jego zgon, to jest o czyn z art. 177 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 27 października 2017 roku (sygnatura akt II K 23/14) Sąd Rejonowy w Kłodzku:

I. oskarżoną U. M. uznał za winną popełnienia zarzuconego jej czynu, opisanego w części wstępnej wyroku, z tym iż przyjął, że stopień przyczynienia się pokrzywdzonego J. B. do zaistnienia wypadku był znaczny, to jest uznał oskarżoną U. M. za winną popełnienia czynu z art. 177§2 kk i za czyn ten na podstawie art. 177§2 kk wymierzył jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69§1 i 2 kk w zw. z art. 70§1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonej w pkt I wyroku kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 1 (jednego) roku próby;

III. na podstawie art.46§2 kk orzekł wobec oskarżonej U. M. nawiązkę na rzecz:

a) małoletniej pokrzywdzonej A.B.- w kwocie 5000 zł,

b) małoletniej pokrzywdzonej A. B. (1) - w kwocie 5000 zł,

c) małoletniej pokrzywdzonej A. B. (2) - w kwocie 5000 zł,

d) pokrzywdzonej K. Ś. (noszącej uprzednio nazwisko B.-B.) - w kwocie 5000 zł;

IV. na podstawie art.627 kpk zasądził od oskarżonej na rzecz oskarżycielki posiłkowej K. Ś. (noszącej uprzednio nazwisko B.-B.) kwotę 1.476,00 (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć) zł tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika z wyboru;

V. na podstawie art. 627 kpk zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe i wymierzył jej opłatę w wysokości 120 zł.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych, zaskarżając wyrok w części w zakresie orzeczeń z punktu I, III i IV dyspozycji zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku (pkt IV):

- art. 627 kpk i § 17 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie przez niezastosowanie normy zawartej w tym ostatnim przepisie, z której jednoznacznie wynika, że „za obronę lub reprezentowanie w tym samym postępowaniu kilku osób pobiera się opłatę od każdej z tych osób”, czego skutkiem winno być w stopniu minimalnym zasądzenie czterokrotności zgłoszonych kosztów zastępstwa adwokackiego pokrzywdzonych.

2. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na:

- niewłaściwym przyjęciu przez Sąd w opisie czynu, że „stopień przyczynienia się pokrzywdzonego J. B. do zaistnienia wypadku był znaczny”, podczas gdy jak wynika z opinii biegłych to oskarżona wywołała stan zagrożenia i sytuację wypadkową, a zachowanie się J. B. nie ma wpływu w zakresie prawnokarnego ustalenia sprawstwa i winy oskarżonej.

- przyjęciu, iż Sąd orzekł nawiazki na rzecz oskarżycielek posiłkowych w kwotach po 5000 zł na każdą z nich, bez uwzględnienia zarobków osiąganych przez oskarżoną i stosunku żądanych kwot po 25.000 zł do tychże zarobków, jak również bez uwzględnienia niekorzystnej zmiany sytuacji życiowej małoletnich pokrzywdzonych i zwiększonego (wobec braku ojca) wysiłku po stronie matki. Nadto przyjęcie przez Sąd, że zasądzić należy nawiazkę na podstawie art. 46 § 2 KK, podczas gdy wniosek z dnia 16 października 2014 r. dotyczył zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 46 § 1 KK zgodnie z brzmieniem przed nowelizacją z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. poz 396), która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r.

a podnosząc wskazane zarzuty wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku przez wyeliminowanie z opisu czynu okoliczności przyczynienia się pokrzywdzonego J. B. do zaistniałego wypadku;

- zasądzenie na rzecz każdej z pokrzywdzonych częściowego zadośćuczynienia w kwotach po 25.000 zł;

- zasądzenie od oskarżonej na rzecz każdego z oskarżycieli posiłkowych kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych, obrońca oskarżonej wniósł o nieuwzględnienie apelacji w całości i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy oraz zasądzenie od oskarżycieli posiłkowych na rzecz oskarżonej U. M. poniesionych przez nią kosztów obrony za postępowanie odwoławcze w wysokości według norm przepisanych.

Sąd okręgowy zważył:

apelacja jest zasadna w części.

Trafnie podnosi apelujący w zarzucie błędu w ustaleniach faktycznych wskazując na użycie w ramach czynu przypisanego sformułowania, iż stopień przyczynienia się pokrzywdzonego do zaistnienia wypadku był znaczny. Użycie takiego sformułowania bez wypełnienia go treścią (także w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak rozwinięcia tegoż sformułowania – k.788) daje szerokie możliwości interpretacyjne, co w aspekcie karnoprawnym nie jest dopuszczalne.

Sąd I instancji uznał winę oskarżonej w zakresie czynu zarzuconego uzupełniając opis tegoż czynu w powyżej wskazanym zakresie. W czynie tym opisane zostało przyczynienie pokrzywdzonego sprowadzające się do prowadzenia motocykla z nadmierną prędkością, a zatem tylko taki element zachowania pokrzywdzonego uznany został przez

sąd I instancji jako naganny i prowadzący do tragicznego skutku. Pokrzywdzony J. B. nie posiadał uprawnień do kierowania motocyklami, jednak okoliczności tej sąd I instancji nie potraktował jako element przyczynienia, bowiem zarówno czas reakcji jaki i podjęte hamowanie stanowiły zachowania prawidłowe i adekwatne do sytuacji drogowej (k.779). Nie sposób zatem ustalić w oparciu o treść wyroku i jego uzasadnienie jakie zachowanie pokrzywdzonego oprócz poruszania się z nadmierną prędkością zadecydowało o uznaniu znacznego stopnia przyczynienia się pokrzywdzonego.

Wobec powyższego dokonano zmiany zaskarżonego wyroku eliminując z czynu przypisanego sformułowanie nieostre i niewypełnione treścią jako zbędne i dające możliwość różnych interpretacji, co słusznie podniósł apelujący.

Wbrew twierdzeniom apelującego natomiast orzeczenie nawiązek w trybie art.46§2 kk w punkcie III dyspozycji zaskarżonego wyroku było prawidłowe.

Skarżący w tym zakresie odwołuje się do brzmienia art.46 kk obowiązującego w dacie czynu wskazując, iż jest to przepis względniejszy dla oskarżonego (art.4 kk). Otóż argumentacji takiej nie sposób podzielić. W istocie przepis art.46§2 kk w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu dawał możliwość orzeczenia nawiązki jedynie na rzecz pokrzywdzonego a nie na rzecz osoby najbliższej, jednak w obecnym brzmieniu nakazuje miarkowanie wysokości nawiązek uzależniając jej zasądzenie od znacznego pogorszenia sytuacji życiowej uprawnionego w wyniku śmierci pokrzywdzonego, a nadto stwierdzenie iż orzeczenie zadośćuczynienia jest znacznie utrudnione daje możliwość odstąpienia od czynienia ustaleń w tym zakresie i orzeczenia nawiązki. W niniejszej sprawie biorąc pod uwagę wielość osób uprawnionych do otrzymania nawiązki czynienie ustaleń co do wysokości należnych zadośćuczynień doprowadziłoby do przekształcenia postępowania karnego w postępowanie cywilne, co byłoby niedopuszczalne. Zasądzenie natomiast zarówno nawiązki jak i zadośćuczynienia daje możliwość domagania się dalszej części roszczenia w postępowaniu cywilnym (art.46§3 kk).

Oceniając również orzeczenie nawiązki w aspekcie brzmienia art.4§1 kk, o co wnosi przecież apelujący, należy mieć na uwadze również brzmienie art.56 kk, zgodnie z którym przepisy art. 53, art. 54 § 1 oraz art. 55 stosuje się odpowiednio do orzekania innych środków przewidzianych w tym kodeksie, z wyjątkiem obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Co za tym idzie przy orzekaniu zadośćuczynienia na rzecz osoby uprawnionej nie jest brane pod uwagę przyczynienie się pokrzywdzonego, a musi być brane pod uwagę przy orzekaniu nawiązki, bowiem zgodnie z art.53§2 kk zachowanie pokrzywdzonego to jeden z elementów wpływających na kształtowanie wymiaru nie tylko kary ale i nawiązki. W aspekcie zatem treści art. 4§1 kk, wbrew twierdzeniom apelującego, zastosowanie przepisów kodeksu karnego obowiązujących w brzmieniu z daty orzekania pozostawało w zgodzie z zasadą opisaną w tym przepisie. Postulowana zatem przez apelującego wysokość nawiązek, biorąc pod uwagę zachowanie pokrzywdzonego w dacie zdarzenia – pozostaje zbyt wygórowana, dlatego sąd odwoławczy nie uwzględnił apelacji w tym zakresie.

Słusznie wskazał w odpowiedzi na apelację obrońca oskarżonej, iż biorąc pod uwagę obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów – status pokrzywdzonego zgodnie z art.49§3 kpk posiada także zakład ubezpieczeń zobligowany do pokrycia szkody. Brak zawiadomienia pokrzywdzonego o terminie rozprawy stanowi uchybienie przepisom postępowania (art.350§4 kpk), jednak nie jest to uchybienie tego rodzaju aby prowadziło do uchylecia zaskarżonego wyroku, zwłaszcza że nie stanowiło przedmiotu zarzutu apelacji.

Trafnie argumentuje apelujący podnosząc wadliwość orzeczenia o kosztach udziału pełnomocnika w postępowaniu przed sądem I instancji. Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348, tekst jednolity z dnia 25 lutego 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 461) za obronę kilku osób lub reprezentowanie kilku osób pobiera się opłatę od każdej z tych osób. Skoro pełnomocnik reprezentował czworo oskarżycieli posiłkowych ustalenie wynagrodzenia winno uwzględniać reprezentację każdego z nich, a zatem zaskarżony wyrok podlegał zmianie, bowiem żądane kwoty pozostają w zgodzie z brzmieniem cytowanego §17 ale także §14 ust.1 pkt 2, ust.2 pkt 7 i ust.7 oraz §16 tegoż rozporządzenia. Nie ma tu znaczenia, jak stara się to wykazać w

odpowiedzi na apelację obrońca oskarżonej, fakt iż troje z oskarżycieli posiłkowych jest małoletnich. Reprezentowanie małoletnich przez przedstawiciela ustawowego nie wyłącza bowiem możliwości ustanowienia pełnomocnika.

Z przytoczonych względów orzeczono jak w wyroku (art.437§1 kpk).

O kosztach należnych oskarżycielom posiłkowym w postępowaniu odwoławczym orzeczono w oparciu o przepisy art. 636§1 kpk oraz §11 ust.2 pkt 4 oraz §17 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 636§1 kpk zasądzając od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty związane z tym postępowaniem, a na podstawie art.8 i art.2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23.06.1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. nr 49, poz. 223 ze zm.) wymierzono jej opłatę w kwocie 120 złotych.